

Görüşler

No 2070

ADANA HAKEMİ

2. TEŞRİN 1941

SAYI : 39

Görüşler

ADANA HAKEMİ

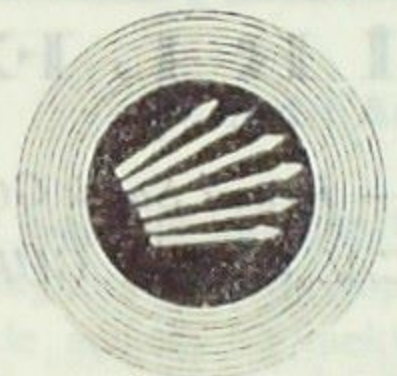
2. TEŞRİN 1941

5. TEŞRİN 1941

Görüşler

ADANA HAKEMİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

2. TEŞRİN 1941

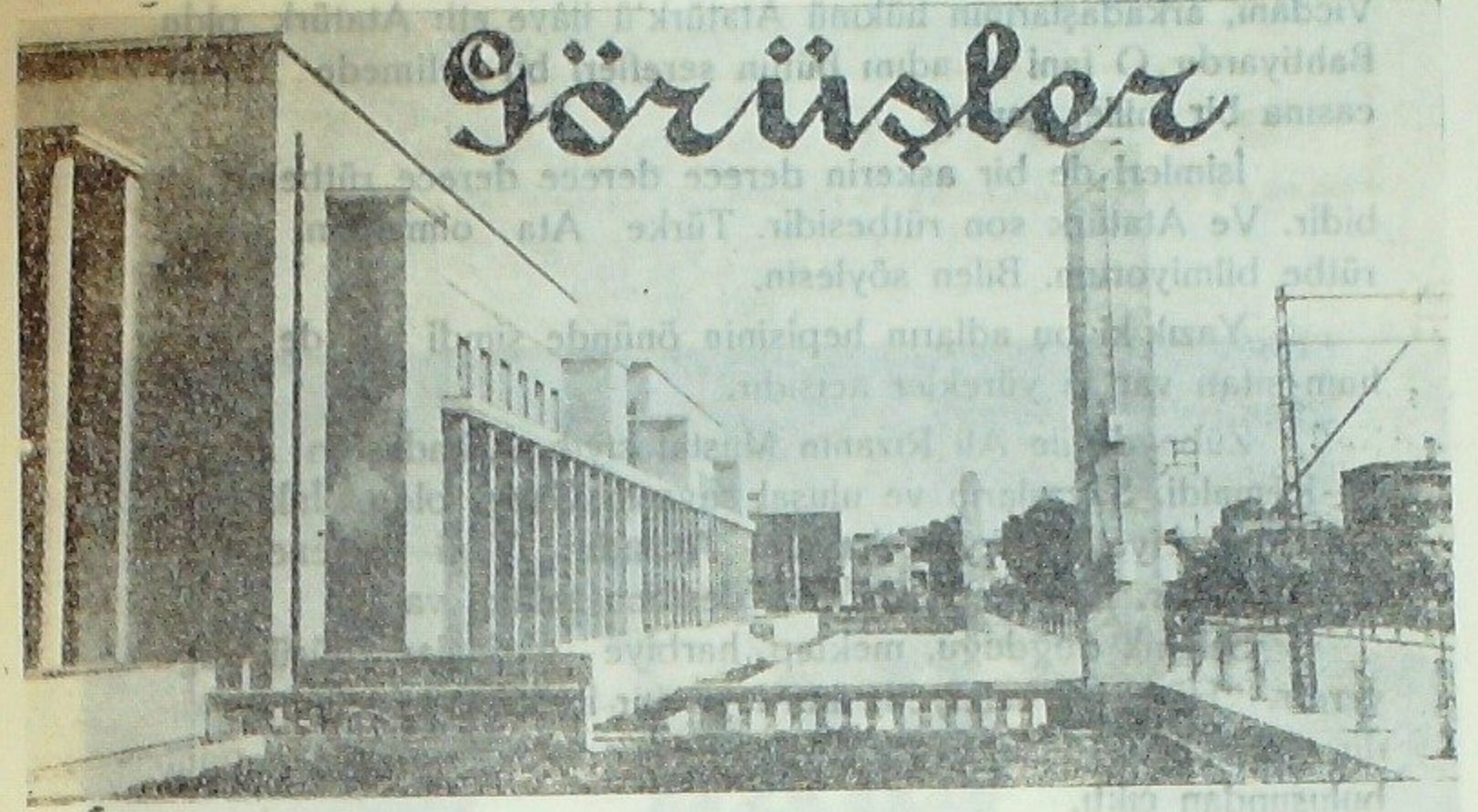
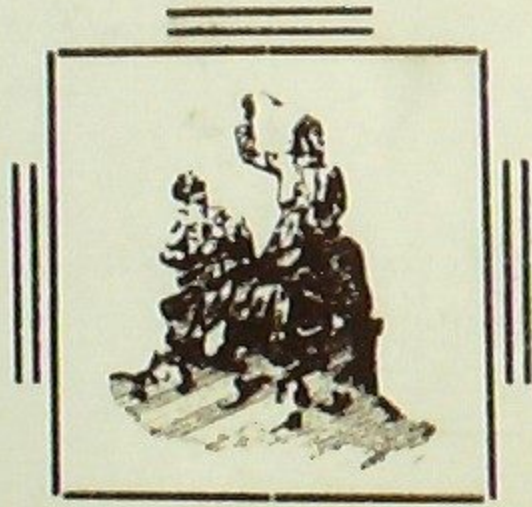
SAYI : 39

İÇİNDEKİLER

Büyük Matem Günümüz	Arif Nihat ASYA
İlk Büyük İnsanımız	Hadiye TANGÜNER
Folklor Denemeleri	Cemal Oğuz ÖCAL
Hindistanda Yaz	Mümtaz GÖKTÜRK
Gramer Terimleri	M. BAKŞI
Bir Doktorun Ödevi	Remzi AYHAN
Eski Türkü ve Destanlarımız	Naci KUM
Çifte Çapa Manileri	Kemal Sadık GÖĞCELİ
Ayşe (Hikâye)	Kemal ŞENADAM
Evimizin Bir Aylık Faaliyeti

ŞİİRLER

Cemal Oğuz ÖCAL — Kemal Sadık GÖĞCELİ — Cemal
Oğuz ÖCAL — Sami GÜRLEV

Büyük Matem Günümüz

Adana bugünkü büyük şeyleri ilk düşündüğü yer olmakla bahtiyardır.

Yazan : Arif Nihad ASYA

Onun harfleriyle basılmış kitaplar, Onun harfleriyle atılmış imzalarımız Ondan armağandır. İçinde toplandığımız şu Ev On-
dan armağandır. Emriyle açılmış bir mektep Onun adını taşısa
da, taşımaya da ısmarlama değil, hazır âbidesidir.

Rey sandığının başında peçesiz, hür bir Türk kızı Ona
güzel bir âbide olabilir. Kabrini bekleyen süngülü asker Ona en
güzel, en canlı âbidedir.

Vecizelerinden rastgele bir tanesi Ona kâfi kitabedir. O,
bir ferd olmaktan çıkmış, bir milletin timsali olmuştur.

Bununla beraber, bir ferd olarak adı Mustafa idi. Bir ho-
cası, Kemali ilâve etti: Mustafa Kemal oldu. Milleti Ona bir sı-
fat ilâve etti: Gazi Mustafa Kemal oldu. Soyadı kanunu, milletin

Vicdanı, arkadaşlarının hükmü Atatürk'ü ilâve eti: Atatürk oldu. Bahtiyardır O fani ki adını bütün şerefleri bir kelimedede toplarcasına bir millet verir.

İsimleri de bir askerin derece derece derece rütbeleri gibidir. Ve Atatürk son rütbesidir. Türke Ata olmaktan büyük rütbe bilmiyorum. Bilen söylesin.

Yazık ki bu adların hepsinin önünde şimdi bir de merhum sıfatı var ki yürekler acısındır.

Zübeyde ile Ali Rızanın Mustafasıydı. Arkadaşları arasında Kemaldi. Savaşların ve ulusal savaşın Gazisi oldu. İnkılâpların, Cümhuriyetin ve yeni hayatın Atasıdır. Yeni ergenekonun bozkurdudur. Eski destanın yeni destana selâmı var.

Selânik doğduğu, mektep harbiye gerillalar düşündüğü yerdir. "Hürriyeti cemiyeti", kurduğu bir ihtilâl cemiyetinin adıdır. Hareket Ordusu bir orduya bulduğu isimdir. Hatay onun buluşundan çıktı.

Çanakkale, Anafartalar düşmanlarına hürmet telkin ettiği yerlerdir ve Adana bugünkü büyük şeyleri ilk düşündüğü yer olmakla bahtiyardır.

İnönü, Dumlupınar, Sakarya, coğrafyada geçen bir takım kelimelerdi. Mustafa kemal arkadaşlarıyla birlikte bunları tarihte geçen, dilimizden düşmeyen kelimeler haline getirdi.

Kimin aklına gelirdi ki, meçhul Sakarya, ücra Sakarya bir gün kız çocuklarımıza ad olacak. Kimin aklına gelirdi ki, meçhul İnönü, ücra İnönü bir gün onun büyük gaza arkadaşına Soy adı olabak.

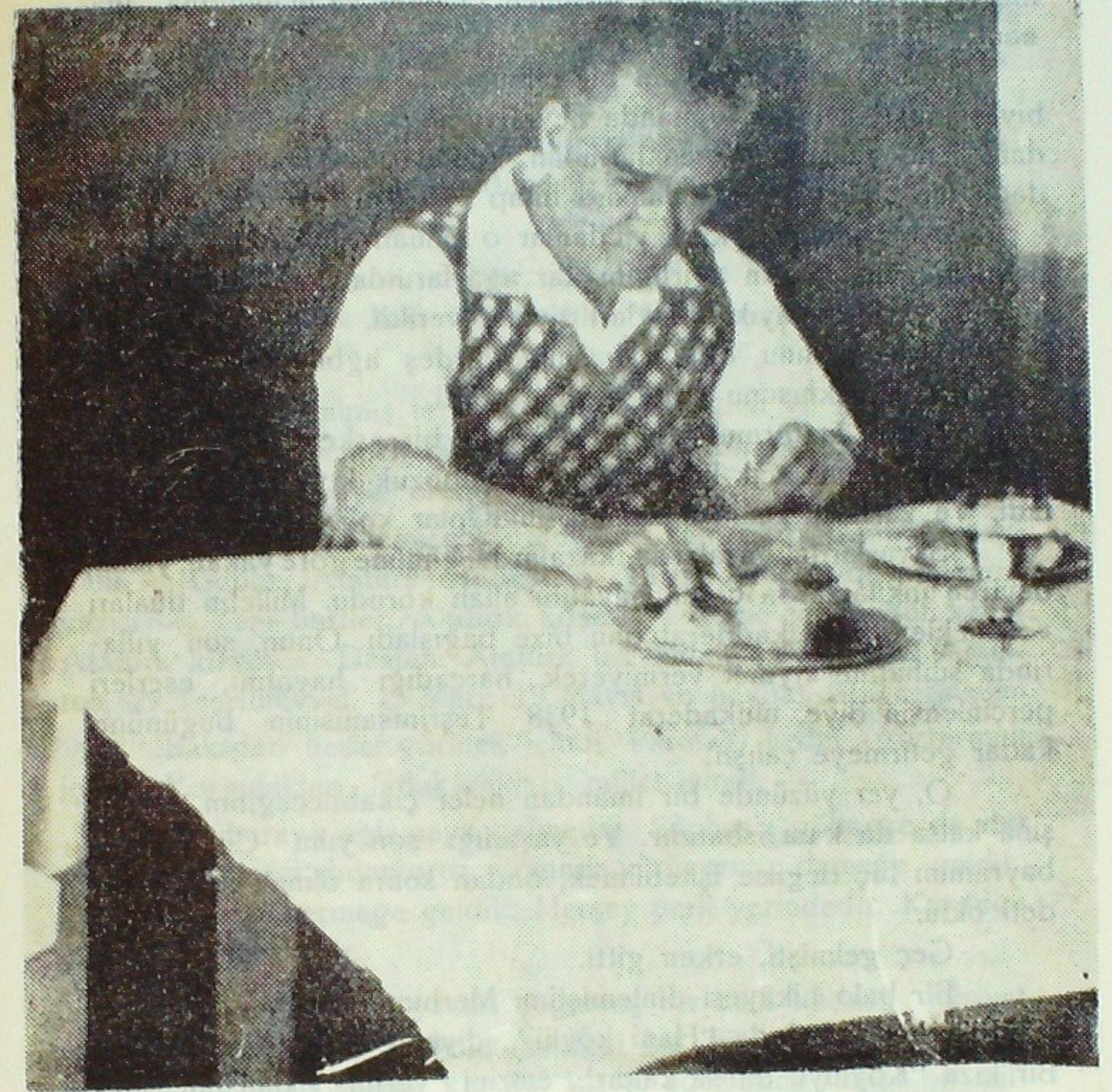
Kelimelerin de talisi, talisizi var: Düşünün ki, Lozan da kelimedir. Mondros da kelimedir.

Şimdi bize uzaktan gelen Trablus gibi, Balkan gibi seslerin içinde yaşad.

Harbiyumî, mesullerinin yüzünü kızartan, milletin kalbini sızlatan bir harptir ki içinde, Mehmetçiğin kanını helâl ettiği cephelerde O vardır.

Evet, vaktiyle bizim olan yerlerde gezdi. Ve bir gün biz-bize kaldığımız zaman genç Ankarayı meflûç saltanatın karşısına taptaze dikti. Tarihi Ankara kalesinin gölgesinde gaziler buluştu. Küçük Çankaya koskoca Dolmabahçeye meydan okudu.

Mukadderat Onu Trablus, Balkan, Harbiyumî manevra-

lanında yetiştiymişti. Milli Mücadeleye komandan yapmak yap-
mak için.

Fatihânın birisi de sâhipler, nezâretler, zillâne imza-
kama, maddeler, beyanlar, kâğıt parçaları ve zavallı millet
devri kâğıtları, gürelin vatan parçalarının haraç mezar satıldığı,
denize düşenleri yandıran sarımsı devirde işe yatan hayır ex-
mice gürme, kâğıtlığına düşünür O oldu ve inandığına in-
anlar oldu.

Emri, arka, olmayan bir hükümetin olmayan erkânınar-
tıyıcılığı, olmayan komanda teyefinden değil kendi vicdânın-
dan, kendi milletinin çocuklarıdır, kadınların, çocukların istin-
dâmlarıdır. Ve vicdânları hitap etmesini bilmiş.

Ak vicdânlar, kâğıt vicdânlar o zaman belli oldu. Şer ve
hiyaset, günahların ağırlığını dar ağaçlarında tartılar. Aç gör-
ü yâhtârları da iyiyi olfakları ziyafet verildi.

Baba ağlamı, oğal babasını, kardeş ağbeysini, Ayyetick
Fatmacık yavucusunu onun emrine verdi.

Millet, üniforması ehisesi içinde bir asker saklı olduğu-
na gördü. Mehmetçik komandanını başıbozuk kuyafetiyle de ta-
nı. Ve zaferle kâğıt karanıdı, inkılâplar kolay olmadı.

Savaşlarda, gazalarda, kazalarda, gününe göre yakan, yıkan,
deviren inkılâplarda Onun hayatını alab korudu. Milletın düaları
ve dilekleriyle mukadderat onu bize bağışladı. Onun, son yıla-
rında sâhâline kıymet vermeyerek harcadığı hayatını, eserleri
perçinleştiren diye, mukadderat 1938 Teşrinisanisinin bugününe
kadar gelmeye çalıştı.

O, yer yüzünde bir imandan neler çıkabileceğinin tek ba-
şına kâğıt da kâğıt isbatıdır. Ve yaşadığı son yılın Cümhuriyet
bayramını hiç değışe iştebilmek, ondan sonra ölmek son saa-
deti oldu.

Geç gelmişti, erken gitti.

Bir halo hikâyesi dinlemişim: Merhum, müzipliği severdi.
Kimbilir hangi baloda "Hani köylü?", diye sormuş, getirmişler.
Bir kızı "Köylüyü dansa kaldır.", emrini vermiş, danstan son-
ra yerlerine döneriken kızı "Nası?", diye sormuş. Kız nezake-
ten "Sıra geç kalmış., cevabını vermiş. Bunu duyan köylü,
kaşlarını çatarak, sesini yükselterek ve onu göstererek "Ben geç
kalmadım; bu adam geç geldi., demiş. Bu söz, Gazinin çok
hoşuna gitmiş.

Hakkâten o, daha erken gelmeliydi. Erken gelseydi bel-

ki bu yıl cümhuriyetin 28 inci yıldönümünü kutlardık.

Fakat muhakkak ki mukadderat onu, kendisine en muh-
taç olduğumuz güne sakladı.

Babayiğit bir askerdi. Ve askerce konuşmasını bilirdi.
Öfkelendiği zaman "şimdi ayağıma çizmelerimi çekerim., dediği
meşhurdur. Onun ayağına çizmelerini çekmesinin ne demek ol-
duğunu bilen bilir, anlıyan anlardı. Bu söz bir haber halinde
gideceği yere kadar gider. Bulacağı kulağı bulur ve bir ültüma-
lum tesiri yapardı.

Bugün, o, yok, Fakat icap ederse onun ağzından, arkada-
şının ağzından, hep bir ağızdan söyleyebiliriz: "Ayağıma çizme-
memizi çekirtmesinler!.,

Sesine, bakışına, emrine, işaretine ne kadar alışmıştık.
Onu ölmüş bilmeye halâ alışamadık; "merhum., sıfatına hala a-
şamadık.

Adıyla yapılmış terkiplerden, tâbirlerden ve kendi buluş-
larından, tatlı, eğlenceli fakat çok mânidar bir küçük lûgat ya-
pılabilir. Meselâ, şöyle olur:

Ayağıma çizmemi çekirtmeyin = İlâni harp, Atatürk mey-
danı = Cebhe, Atatürk caddesi = Yarına giden yol, Atatürk
yazısı = Yeni harfler, Atatürk köşesi = Türk çocuğunun kalbi,
Atatürk kitabı = Destan, Atatürk takvimi, 23 Nisan, 30 Ağus-
tos, 29 Teşrinievvel, 15 Mart, 19 Mayıs ve heyhat 10 Teşrinisani

Bakışları hedef görmek içindi. Parmağı hedef göstermek
içindi. Yorgulukları, fedakârlıkları millet içindi,

Biz buraya ağlamaya gelmedik. Şüphesiz gülmeğe de de-
ğil, Ona "Sesini duyuyoruz, yolunda yürüyoruz., demeğe geldik.
Tekmil haberi vermeğe geldik. Herşey yerli yerindedir. Kurduğu
makine işlemektedir.

Arkasında okur yazarı çoğalmış bir halk kütlesi; hürriyet
sahibi, rey sahibi bir kadınlık medenî bir kanun bıraktı. Haki-
miyetini ele almış, kendi kendini idare, eder irade sahibi bir mil-
let bıraktı. Dilini, tarihini öğrenmiş, halktan ve halkçı münevver-
ler, şapka giymiş başlar, istikbale bakabilmeyi ondan öğrenmiş
gözler; ışığı kafeslerde kalburlamadan alan bir mimarî bıraktı.

Asker Atatürk bu toprağın nasıl ekileceğini, çorakta nasıl
ağaç yetiştirildiğini ilme, fenne isbat için çiftçi Atatürk oldu.
Tıpkı cebhe dönüşünde tarlasına koşan Mehmetçik gibi.

Bize böyle ibret dersleri bıraktı.

Kendi işini yalnız harbte değil, her sahada kendi gören becerikli bir nesille, yerli kasalar, yerli bacalar bıraktı. Kısaca, milletine kendine inanmak, kendi elile yapmak kudretini bıraktı.

Daha ne bıraksın.

Her bayramı onun mâneviyetinin işçisiyle, izcisiyle, talebesiyle, askeriyle, topu, tüfeği ve tankile, büyüğü, küçüğü, kadını, erkeği asker bir millet geçiyor: Cümhuriyet geçiyor.

Gözleri arkada kalmıyacak. "Benden sonra ne oldular ne olacaklar?" diye korku duymıyacak.

O, bize hürriyet ve saadet vermesini bilirdi. Biz de onu kabrinde rahat uyutmasını bileceğiz. Gözü arkada kalmadığının en büyük delili bugün, başımızdadır.

Böyle adamların abidesini yapmak güç olur. Onun için gecikti. Tek bir abidede Anafartaları mı göstereceksiniz? Cümhuriyeti mi, altı oku mu, kadınlık hürriyetini mi, tarihi mi, dili mi, halkevini mi, yazıyı mı göstereceksin? Bu kadar çok şeyi ifade edebilecek bir abide yapılamaz.

Kabahat mimaride değildir. Tam bir destanı da aynı sebeple yazılamadı.

Bununla beraber ortada henüz görülmemiş, kıyılmadığı için toprağa konamamış bir aziz ölü vardır. Katofalk demeğe bir türlü dilim varmayan mukaddes tabutu vardır. Ve mezole denmesine tahammül edemeyeceğim. Türbesi elbette yapılacaktır. Ve millî bir ziyaretgâh olacaktır.

Türbesine bekci, bir asker yaraşır.

Taşına yazı, kendi adı yaraşır.

Kendine sorsak bu yurdun topraklarında bir meçhul asker tevazzuu ile işaretsiz yatmayı tercih edecektir. Onun büyüklüğüne, böyle söylemek yaraşır.

Bize de yalnız bu emrini... Emirlerinin içinde yalnız bunu dinlememek yaraşır.

Bugün, yattığı yerden "Muvakkat kabir,, diye bahsediyorlar. Kâşki muvakkat olsaydı da uykusunu aldıktan sonra uyanı saydı ve karşımıza dikilip "hangi ölüden bahsediyorlar? Ben buradayım,, deseydi.

Arif Nihad ASYA

ATA SEVGİSİ

— Ölümünün Yıldönümünde —

938 . . . İkinci Teşrin "10,, du,
Dizlerimin üstüne çırpınan bir kuş kondu..
Bu garip hâdiseyi tahlil etmekte iken,
Oldu bir havadisle tüylerim diken, diken:
Dediler: "Ey zavallı! Sustu taptığın ATA ' n !...,,
"Bu türlü bir felâket görmemişti bu vatan!..,,

Bu müdhiş kara haber çalkalanırken dört yanda,
Bir durgunluk hissettim nabzımda vuran kandal..
Yükselirken feryâdım perde, perde ALLAH'a,
Bürünmüştü kâinat baştanbaşa siyaha!..

Eli böğründe kalan Türklük coştı, ağladı,
Cihan da, bizim gibi yüreğini dağladı !..
Dul kadınlar yetimler, saçlarını yoldular,
Yurdumun dilberleri, güller gibi, soldular!..

Kalblerdeki acılar bir parça dinsin diye,
Bizi perişan eden Gök yere insin diye;
Günlerce bir divane gibi haykırıp durdum,
Mukaddes isyânımı Gök Tanrı'ya duyurdum:
" Kapanırken secdeye kulların dizi, dizi, ,,
" Tanrım! Sana revâ mı ATA'sız koymak bizi?.. ,,
" Neyliyelim dünyayı bundan sonra ATA'sız?.. ,,
" Bağışla kusurumu kullar olmaz hatasız !.. ,,

ATA'm ! Sensiz yaşamak bir başka ölüm bize!..
Huzurunda Azrâil neden gelmedi dize?...
Sen Tanrı'ya en yakın, en sevgili bir eştin;
Varlığınla cihanı ısıtan bir GÜNEŞ'tin !..
Bir ateş bağrımızı tutuşturup, yakmada,
Gözlerimiz ardından körleşerek bakmada!..
Doyulurmu bakmakla engin ufka, denize?..
ATA'm! Seni sevmek de bir ibâdetdir bize!..

Bayrağımın da boynu bencileyin bükülü,
Yanardağ var içinde eşmeyiniz bu külü

Cemal Oğuz ÖCAL

İlk Büyük İnsanımız

Tarih, hiç bir insanın arkasından, üç yıl öncenin 10 Teşrinisanısındaki kadar göz yaşları döküldüğünü yazmamıştı. Üç yıl evvel o gün taşile, topragile, büyükten beşikteki çocuğuna kadar bütün Türkiye, bütün Anadolu ağladı, sızladı: Babamız Atatürk öldü diye.

O günkü göz yaşlarımızın seli, hıçkırıklarımızın tesanüdü kadar kuvvetli bir matem temposunu ne bir millet tutmuştur, nede tarih görmüştür. Bu eşsiz elemnin Türk milleti üzerindeki tesiri, izah imkânının dışında kalan bir sahne olmuştu: O gün başlı başına bir tarih kapanmıştı; bütün bir millet ağlamıştı. Bu topyekûn ağlayış, Türk milletinin kara bahtını aydınlatan, Türk ülkesini Türke tekrar mal eden bir insan içindi.

Büyük kumandan, büyük maarifçi, büyük sulhçu, büyük inkılâpçı, "her şey", di O.

Bizim memleketteki ideoloji büyük demokrasilere yakındır. Bu memleketlerde bile diktatörlük idaresi taraftarları zaman zaman kendini gösterirken, Cumhuriyetin banisi Ebedî Şef, bu sıfatı, kendisini tahkir eden bir kelime telâkki ederek daima red etmiştir.

"İçeride barış, dışarıda barış", gibi Türk siyasetinin esas prensipini Atatürk ortaya atmıştı.

Ata büyük bir harpçi idi fakat, barışı da samimi olarak isteyen, çok seven insandı. Çünkü geçmişteki savaşların bu memleketin başına ne hesapsız ziyanlar açtığını bilir, bunun en doğru muhasebesini o yapardı.

Ebedî Şefi tarihin burcuna biz dikmiştik. Ve şimdi de o bayrakla inkılâpların yalçın zirvesine yükseliyoruz. O, zaferi, inkılâbı, Sarayları ve kendini bize veren ilk büyük insanımızdı. Onun, bize bıraktığı hazineler büyüktür; bu hudutsuz kaynakların, bereketli toprakların, neslin ömrü boyunca çağlıyacak tükenmezliği var.

Asil millet, Atatürkün candan arkadaşı, temiz evlâdı Millî Şefile bu muhteşem hediyeleri bağrında saklamaktadır: Kadınıyla, erkeğile, çocuğu ve askeriyle, evlâtlarımızdan başka, bir tek kimseye vermemek üzere.

Hadiye TANGÜNER

Folklor Denemeleri :

BİRİNCİ BÖLÜM

Derleyen ve Yazan :

Cemal Oğuz ÖCAL

— F —

1148	Feleğe güven olmaz.		maz.
1149	Feleğin işleri, ayıya kaval çaldırır.	1163	Fırsat, her zaman ele geçmez.
1150	Felek, kimine kürk geydirir, kimine yelek.	1164	Fırsatı kaçırma.
1151	Felek, kimine karpuz, kimine kelek.	1165	Fesi düştü, keli göründü.
1152	Feleğin sitemi hep bana oldu, dostlarım ağladı, düşmanım güldü.	1166	Foyası meydana çıktı.
1153	Feleğin çarkı kırılın,	1167	Fal yok, yumurta yok.
1154	Felek, kimine kavun yedirir, kimine kelek. Bizim hisseye de düştü bir ham düvlek.	1167	Fırsattan evvel fırsat var, namazdan evvel boğaz var.
1155	Felek, adama her zaman yâr olmaz.	1169	Fakirlik, ateşten gömlektir.
1156	Felek, bilir.	1170	Fakirin tavuğu, tek doğurur.
1157	Fakirlik, ayıp değildir.	1171	Fırıldak gibi döner.
1158	Fakirlik ayıp değil, tenbellik ayıptır.	1172	Fıkır, fıkır fıkırdar.
1159	Fakirin tavuğu, zenginin atı kıymetli olur.	1173	Fıkır, fıkır kaynar.
1160	Fakirin çocuğu, zengininin atı kıymetli olur.	1174	Fitne, uyuyan yılan benzer; uyandırmamak lâzımdır.
1161	Fazla aş, ya karın ağrıtır, ya baş.	1175	Fare deliğe sığmamış, bir de kuyruğuna kabak bağlamış.
1162	Fazla mal, göz çıkar-	1176	Feleğin çenberinden geçmiş.
		1177	Fıkaranın eşdiği kuyudan su çıkmaz.
		1178	Fazilet, hürmet görür

Hindistanda Yaz

«Hindistana gidenler ora yaylalarının ağır ve hayal dolu havasında, neşe, ıstırap, Hayat ve Ölümün anide gelip geçtiğini, nasıl birbirinden ayrılmaz şeyler olduğunu ve eşsiz güzellikleriyle ruhları teshir eden bu semanın altında sonsuz bir hayal alemine nasıl dalındığını bilirler.»

Hafif bir gölge narin göğü bulandırır ve dalgın düşünceli gözleri, güneşin yeni parlamaya başlayan Bronz renkli ışıklarından korur. Sükûnet tepelerin üzerine kanatlarını gerer ve bu sükûnun eşsiz cazibesi arasından damla damla yaz rüyaları süzülür.

Ovada sıralanmış esmer ekin yığınları sakin sakin gün'ü bekleyen eski Hintli Kulübelerine benzerler. Ben bu yığınlarda eski Hint hayatını bütün sevinç ve elemelerle ruhunda canlandıran hayali insanların yaşadığını tahayyül ederim.

Akşamleyin gurubun kırmızılığı batıda alçalırken, meşe ve kara'ağaç yapraklarının hisşirtılan arasından, uzak tarlalardan dönen kabile halkının avdet şarkılarını işilir gibi olur ve binlerce sene evvel yakılan köy ateşinin parlaltısını görür, dumanlarını koklarım.

Henry Wan Dyke'dan

Mümtaz Göktürk

Dil Küşesi :

Grammer Terimleri

— I —

Yazan : M. BAKŞI

Yeni çalışma yılına girerken önelgemiz terimlerin hepsini birden bir iki betkede sıralayıp bunları ne yolda ve neden ötürü seçtiğimizi anlatmak gerekliliği karşısında bulunuyoruz. Araştırmalarımızı sonra derinletiriz.

En başta söz bölümlerine ad koyalım :

İsim — bunun türkçesi (ad) tir. Ve bunu herkes böyle kullanmaktadır.

Sıfat — buna karşı (san) demişler, bizde daha eyisini bulamadığımız için öyle kullandık. Adı sanı derken adı ve şöreteli demek istediğimize göre tam sıfat karşılığı değildir. Garp dillerinde kullanılan (adjectif) addan önce getirilmesine göre verilmiş bir terimdir. Bizim sıfat deye ayırdığımızı sözler yalnız (adjectif qualificatif) lerdir.

Bundan ötürü (adjectif déterminatif) leri (tangı) adile ayırdık. (harfi tarif — article) de bu takıma girer. Bunlar bir isimden evvel gelerek onu tanıtır. (Tayin sıfatı demektense tanımak filinden (tangı) terimini daha uygun bulduk.

Fransızca (qualité, qualificatif) quel kökünden alındığına göre Türkçesi (nicelik) tir. Bundan dolayı sıfatı tarif ederken (bir varlığın niceliğini bildiren söydür) diyoruz. Ancak qualite ve vasıf ve nait karşılığı başka bir kök bulmalıdır.

Zamir — Arapçası gizlilik anlamından alınmıştır : Adı söylenmeyip gizlendiğinden dolayı. Garp dillerinde ise (pronom) tabiri bu kelime adın yerini tuttuğu için kullanılmıştır.

Biz anmak filinden (angı) terimini kullandık. Çünkü zamir ile önce geçen bir ad alınır.

Fiil — Türkçesi iş demektir. (İşsöy) deyip geçtik. Garp dillerindeki (verbe) kelimesi daha ziyade kelim — kazıyye demektir. Fiiller sözün ruhu olduğu için onu kullanmıştır.

Fiili tarif ederken Frenkler bir hareket veya durum bil-

diren kelimedir diyor. Araplar üç zamandan birine delâlet eden kelimedir, diyor. En doğrusu bu ikisini birleştirmektir.

Fer'i fiil — Garp dillerinde kemlie sırası (participe) e geldiğinden eski gramerlerimizde buna karşılık (fer'i fiil) deyip geçmişlerdi.

Participe demekle müşterek siğa kastediliyor: İsmi fail ve ismi mefulden ibaret olduğu ve aynı zamanda hem sıfat ve hem de fiil sayıldığı için. Bu bakımdan buna şimdilik (İşsan) dedik daha iyisin arayacağız.

Harfi Cer — Bu istilâh Arapça'da bu kelime mefulü fiile çekip bağlandığından dolayı verilmiştir. Garp dillerinde (préposition) diyorlar: İsimden evel konulduğu için. Halbuki bizde harfi cerler isimden sonra gelir. Buna karşılık (ilemek — vasletmek) fiilinden (ilem) terimini bulduk.

Harfi atıf, rabıta — Buna da kelimeleri veya cümleleir bağlamak rolüne göre (bağlam) dedik.

Zarf, Hâl — Bir işin yapıldığı muhit ve şeraiti bildiriyor. Adverbe tabiri ona göre zerilmiştir. Zarflar, fiilden başka sığa da tadil ettiği için (mütemmim) anlamına geometride kullanılan (bütey aç) ya benzeterek (büteysöy) demiştik.

Zarflar müstakil kelime nevi olmayıp bu istilâhı cümle içinde aldığı role borçlu olduğuna ve bu vazife çeşitli bulduğuna göre hem zarf bahsini hem de terimini yeniden gözden geçirmek münasıptır.

NİDÂ — Bunun Türkçesi (ün) dür.

Şimdi (astbölüm) terimlerine geçelim.

— Ad —

Müfred	—	tekil
Cemi	—	Çoğul
Müzekker	—	Erkek
Müennes	—	Dişi
Cins isim	—	Ertakad, Kamul, Genel
Has isim	—	Özelad
Mürekkep isim	—	Katınç ad, bileşik ad
Mücerret	—	Yalın
Muzafün ileyh	—	(Genitif) bütey ad
Muzaf	—	Öz ad

Garp dillerinde (İrap - declinaisen) bahsinde genitif varsa da muzaf için bir terim aranmamıştır. Çünkü cümle için-

de muzaf rol sahibi olan ismin kendisidir.

Muzafün ileyh de bir mütemmimdir. (Coplement du Nom)

Bizde ötedenberi izafet ter kibine alışılmış olduğundan ve sentaksda nakış terkikler arasında yeri bulunduğu izafet terkiplerine de bir ad koymak mecburiyetindeyiz. Bunu ararken başka bir yerde Arapça izafet karşılığı komak mastarını esas tutmuştum.

— SAN —

Sanların derecesini göstermek için (büyültme, azaltma, çoğaltma, berkit benzetme, üstünlük) terimlerini ve mukayese karşılığı olarak ta karşılaştırma sözünü bulduk.

— T a n g ı —

İşaret sıfatı	—	Gösterme tangısı
Müphem sıfat	—	tansık tangı
Soru sıfatı	—	Soru tangısı
Sayı sıfatı	—	Sayı tangısı

— A n g ı —

Şahsi Zamir	—	kişilik angı
İşaret zamiri	—	gösterme angısı
Mülkiyet zamiri	—	ısılık angı
Mutavaat zamiri	—	dönek angı (rofléhis)
Soru zamiri	—	soru angısı
Müphem zamiri	—	tansık angı
Fiil zamiri	—	İşsöy angısı

Fiil zamiri Garp dillerinde yoktur. Fiillerin sonuna gelen edatlara bizde bu ad verilmiştir. Hakikat halde asıl fail bunlardır. Bunlar kişilik zamiri kısaltmasıdır: (geldim) demek (geldi men yani geldi ben) ben geldi demektir. Gideriz, gidenimiz — gider biz muhaffefidir.

Nisbi zamir, prènem relatif, biz buna ulama angısı deyip geçtik. Bu adı Arapçada ismi mensurdan aldık. Kavaid kitaplarımızda Nisbi zamir adile bir tek (ki) gösterilmiştir. Bu Türkçe (ki) dir. Masanın üstündekini getir.. gibi.

Garp dilleriyle karşılaştırılınca onların ifade tarzını taklit ederken kullandığımız bir (ki) daha vardır ki, o da farisi edatı beyandır. (Onlar ki verir lâf ile dünyaya nizamât — Bin Türlü teseyyüp görülür hanelerinde) gibi.

Sentaksda bu bahsi bir daha gözden bir geçirmek gerektir.

M. BAKŞI

Şikâyet

Hey bre ağalar gelin
Beği şikâyet edelim.
Söylen çektiğimiz neden
Yoğu şikâyet edelim.

Yollar menzilde kalıyor.
Alçaldıkça alçalıyor;
Buluttan rüşvet alıyor
Göğü şikâyet edelim.

Fezalar dolusu derd var,
Yalnız köylülerde mert var.
Boş yere akıyor sular,
Dağı şikâyet edelim.

Turna bağının gülüyüz,
Taşlı dağların yoluyuz,
Göğcelim şimdi ölüyüz
Sağı şikâyet edelim.

Kemal Sadık GÖĞCELİ

Bir Doktorun Ödevi

Yazan : Remzi Ayhan

Eser, tamamen içtimai ve terbiyevidir. Sosyete çılgınlıkları ile daima sarhoş gezen, el ve şehvetten başka hiçbir şey düşünmeyen prensibi bir zenginlik asılzadesinin masum hayatları, sâf cemiyetleri, fenni, eczaları ve Beşeriyetin kurtarıcısı olan tababeti dahi para ile elde edeceğini sandığını ve bu düşünüşün korkunç bir uçurumdan başka bir şey olmadığını öğretiyor.

Perde açıldığı zaman "Zehirli Kucağı,, hatırladım. "Katil sehada solar,, cümlesi ile — Kanun adamı — aklıma geldi. "Bu kadar alçalabiliyormusun insanlık ruh,,? ile de Othello, selimin ağzı ile konuşuyordu. Hele "Babamı kurtarmak lâzım,, a gelince — Hamlet'in delirme sahnesi önümüzde sırtıyordu...

Vedat Ürfi Bengü bu piyesi ile yeni bir tiyatro halitası meydana gelirmiş.

Üç perdelik olan bu dramı Rejisör Hamdi Paramyok e- lindeki malzemenin kıtlığına rağmen eseri profesyonel turuplardan çok üstün bir şekilde Drije etmekle bize sana'tın en ince noktalarını göstermiş oldu. Hele doktoru oynarken Suat Macidin suratına para atışı ile —Allah da şahidimdir ki onu ben öldürmedim— sözleri bize çok şeyleri hatırlattı. Ve evimizin tiyatro kısmının sarsılmaz kabiliyetleri kucakladığını gösterdi. Sadrettini oynayan Necmi Şenelle, Rantiye rolündeki Veli Altunay şaheserdi. Asistan iyi. Avukatla, misafiri oynayan gençler biraz zayıfca idi.

Hele Nermini oynayan bayan bize "gelinlik,, yaptı. Fren- gili rolündeki gençte fena değildi; yalnız cigara içmesini beceremiyordu. Halkevi temsil kolu ile Başkan Doktor İzzet Bilgeri tebrik eder, daha çok şeyler bekleriz...

Remzi Ayhan

Eski Türkü ve Destanlarımız

Yazan : **Naci KUM**
Müze Müdürü

Radyo merkezimizin değerli neşriyatı arasında, son günlerde halk türkülerimizi bize belletmek hususunda gösterdiği gayreti şükranla ve sevinçle anarım.

Mesleğim icabı halk arasında yaptığım tetkikler sırasında ve elde ettiğim birçok yazma ve mecmualar arasında yazıp topladığım eski türkü ve destanlarımızı bu sahifelerde neşretmekle Radyolarımızın mesaisine ve bu işle uğraşanlara hizmeti sayarım. Bunlar arasında öyle değerli parçalar vardır ki, Türkün tarih boyunca geçirdiği maceraları ve duyguları gönlünün ince sezgişlerini ifade ederler.

Destan ve kısa Türkülerin çoğu, halk hanende ve sazçıları tarafına hususî bir beste ve eda ile terennüm edilir, "Bozlak ağzı,, denilen uzun hava makamı destanlar için başlıca besteyi teşkil eder. Türkülerin ise bittabi ayrı ayrı besteleri olmak gerektir. Biz burada yalnız güfte ve metinleri vereceğiz :

Yalvaçlı Bayan Müşerref'ten dinlenen bir türkü :

Kız bahçene üç gül dikdim tutarsa
Çıkar dallarında Bülbül öterse
Benim vadem senden önce yeterse
Üç gül dikin kabrimin başına

İnci midir elmas mıdır dişlerin
Kudretten mi çekilmiştir Kaşların
Bir omuzdan bir omuza saçların
Yürüdükçe döğer ince belini

Gelin giyer basmaların morunu
Gelin bilir ayrılığın zorunu
Uzat derim uzatmıyor kolunu
Felek kırdı kanadımı kolumu

Ey kız seni aldım bir heves ile
Annen bayram etsin kara yas ile
Keskin şarap içtim billür tas ile
Kararsız verdin de öldürdün beni

Arslan yârim yaylâlarda oturur
Ellerini soğuk suya batırır
Çok güzellik başa belâ getirir
Örtüver yorganım hayalin üstüne

Benim yârim aktır günden kararmaz
Pek küçükten işe gelmiş yorulmaz
Dolanda gel hanayların ardını
Pençereden soğuk sular verilmez

Haticedir kızın adı Hatice
Hamamdan geliyor gelin görünce
İkimizde bir döşeğe girince
Yalan dünya cennet olur o gece

Yeşildir Elmanın dalı eğilmez
Karşıdan karşıya güzel sevilmez
İlin kızı kendi gelip sarılmaz
İller kapısına kol olmayınca

Yüce dag başında bir Kara Leylek
Leyleğin ağzında kınalı değnek
Felek bana geydirdi bir kanlı gömlek
O gömleği giyer giyer ağlarım

Evimizin önü biber sekisi
Pembe güle benzer yârin kokusu
Toplanmışlar güzellerin hepsi
Bilemedim benim yârim hangisi

Gökte uçar alay alay Durnalar
Seçemedim içinden de beşini
Eve vardım buladım eşimi
Tutamadım gözlerimin yaşını

Şu yolları yürüme ğe diz ister
Sarıp yatmağa dilber kız ister
Yâri eğlemeğe tatlı söz ister
Eğleyemedim benim yârim hangisi

Kerem derki Őu dağları aşmalı
Sevdiğim bir güzele kavuşmalı
Önü pınar ardı hamam çeşmeli
Bir tas içsem hararetim geçmeli.

Osman Efe Türküsü [1]

Nevşehirin Maçcan (Avcılar) köyünden Sazcı Yaşardan
dinlenmiştir.

Osman efem gider yolun sağına
Atım işlemiyor Bulgar dağına
Mevlam sabırlar versin Türkmen begine
Kumda Balık oynar deniz dalgalı
Felek Hançer vurdu sinem yaralı

Osmanın bindiği yaldızlı eğer
Her gelen kurşunlar anam Osmana değer
Kurşunlar geldikçee boynunu eğer
Süpürün Hanları Osman geliyor
Şu dağların serdarı arslan geliyor

Süre süre indirler Maraşa
On iki Kaymakam dört dane paşa
İfade sorarlar yatan ileşe
Yattım hapishane elinden senin
Ölmedim ki kurtulaydım dilinden senin

Osmanın bindiği Arap doru
Gönül özler anam Niğdeyi Boru
Mevlâyı seversen gel bura doğru
Osmanın bindiği arap Küheylân
Gene mi geliyor karalı bayram

[1] İspartanın Yalvaç kazasının Köstük köyünden olan meşhur Mulla Veli oğlu Osman Zeybeğin türküsü isede hayli istihaleye uğramıştır. (Ün) mecmuasında aslı tarafımdan neşredilmiştir.

Akşam ölür hapishane kilitlenir
Kimi kâğıt oynar kimi bitlenir
Kiminin evrakı gelmiş keyflenir
Yandım hapishane yandım elinden
Ölmedim ki kurtulaydım dilinden senin

Çift damına efem Agop çıkınca
Sağına soluna Lüver dakınca
Gelen atlı Osman efe deyince
Süpürün damları Osman geliyor
Kır atın üstünde arslan geliyor.

Ferahî'nin bir Türküsü] 2]

Dilber ne zeynetli bağ gelişinin
Anber gibi kokar meyven nesinden
Dertliler şüphesiz bulur dermanın
Koparsın yemişin bir tanesinden

Söylerken dilinden rahmet saçılır
Lebbinden aşkla Zenzem içilir
Bir gez sarılırsam gözüm açılır
O yosma civanın meyanesinden

Afeti devran der görenler sana
Ah eder aşklar hem yana yana
Ferahî der himmet Şeftali bana
Ver çıkmadan aklım zivanesinden

T Ü R K Ü

Kayserinin (Çevril) köyünde köy odasında Saz çalan
ve türkü söyleyenlerden yazıldı.

Çekin alay düzülün elâ gözler süzülün aman aman
Alaya girmeyenin yar bana bana vurdun boynu üzülün

[2] Ferahî : Nevşehirin Orta Hisar köyünden Şaban zade Mustafa efendidir. 1887 de ölmüştür. Mahlası (Ferahî) dir. Nevşehirde yazı hocalığı yapmıştır. Bu türkü Avanosun (Genezin) köyünde bir çönekten yazılmıştır.

Ak daşı kaldırsalar Yılanı öldürseler
Küçükten yar seveni yar bana bana cennete göndersinler
Pençereden bakınır çokça altın takınır
Kızın gönlü var amma yar aman aman Anasından çekinir
Tut dibinden Merdiven dibinde oldum devran
Şeftali vermiyen kızlar ne din bilir ne iman
Bir taş attım tarlaya varıp kuş yaralaya
Şeftali vermiyen kızları saçından tutup hırpalaya
Ennarım yaka yaka yoruldu yola baka
Hiç bir dostum yok mudur gire koynuma yata
Ey Mısır Mısır ille düvelin kısırı
Karılarda var amma oldum kızlar yasiri
Kırmızı boyunbağı par par yanar yanağı
Kızlar atmış kapağı göğsü gönül yatağı
Dam başında üç güzel damın çevresin gezer
İkisi şöyle dursun en küçüğü pek güzel
Çık çikalım çardağa yem dökelim Ördede
Ördek yemi yiyende gelek dudama dudama
Yar bana bana bana öldüm aman yar...

Nuri Beyin Türküsü

[Ağıbet] Genezinpe Ferahînin eserlerini istinsah etti-
cevnekten yazılmıştır :

Felek bana bir hal etti şu cihanda
Zülmedip mahvetti hanımanımı
Gayri kıldı saklıcağım kemanda
Kökünden söndürdü hanımanımı

Ben bir arslan idim Şeyhlar dağında
Şühretim var idi sol ve sağımda
Pehlivan oğlunun bir ocağında
Devran süren yüce namım var idi

Yiğit meydanına at katar idim
Düşman mertlerine kurşun atardım
Zalim el uzattı bozdu katarım
Kaflemler çekti can kervanımı

Kâfir nasıl kıydın tatlı canıma
Uzattın Kamanı ak gerdanıma
Hem canıma kastettin hem imanıma
Tan atası aldı dört bir yanıma

Mevlâm kahredesin Çerkus sürüsün
Bu âlemde koyma anın birisin
Kurusun elleri dili çürüsün
Döktü zalim benim kanlı yaşımı

Açıldı sineme zehri hicran
Kesilen başımda döndü bir kazan
El vurman yarama hekim elaman
Niçin kurtarmazsın tatlı canımı

Kurşun daldı sineme benim üzüldü
Yaralarım al kan ile süzüldü
Kurudu bostanım bağım bozuldu
Henüz verdi hak benim görün bostanımı

Necli küheylânım durmaz gişnerdi
Misafirim konar odam işlerdi
Cümle gelen benden hoşlanırdı
Gayri unutulur nam ve şanıma

Söyleyin Pehlivan beyleri gelsin
Gelip düşmanımdan hakkımı alsın
Bu hırs davamız Mahşere kalsın
Alır hak zalimden hun amanımı

Sana da malûm olsun ruh pederim
Bugün ahrete doğru seferim
Bayramda vekilim Nuri Haydarım
Hasretle andırsın benim namımı

Elvadalar olsun kaşı helâlüm
Kalmadı takatım tende mecalim
Emanettir canım geldi ecelim
İnciden olmasın bir Osmanımı

Genç yaşımda felek sundu bir bade
Bülbül gibi düştüm ah ve feryada
Söyleyin de Guriye gelsin imdada
Göz yaşile yazdım bu destanıma

Yan Gönül

Bir od düştü bağına tutuş Gönül, yan Gönül!
Gece, gündüz (A T A) nı her dakika an Gönül!
Kaptırmışsın kendini bir mukaddes sevgiye
Bu uğurda fedâdır bir değil bin can Gönül!..

Cemal Oguz ÖCAL

SAADET

*Yasemin dallarından süzülen mehtap
Okşarken şimdi sukûnun saçlarını,
Fısıltılar duymaktayız yıldızlardan
Bulutlara açtığımız yelkende.*

*Sana salkım söğütlerin,
Eğilerek busesini verdiği gün
Uzak iklimlerden boşalır hüzün;
Ve gölgelendirir rüyalarımızı,
Erguvan dallarındaki saadet.*

Sami GÜRLEV

FOLKLOR :

Çifte Çapa Manileri

— III —

Yazan Ve Derleyen :

Kemal Sadık GÖĞCELİ

(Geçen Sayıdan Arta Kalan)

64

Irhanım pençe pençe
Kim sever seni bence
Yazdırayım cemalın
Gezdireyim bilemce
Amanada
Canımda

65

Irhanımı eğdiler
Hatırıma değdiler
Hay kız senin yüzünden
Bugün beni dögdüler
Amanada
Canımda

66

Irhanımsın benimsin
Dalın yere eğilsin
Muhabbetin çok amma
Neynem benim değilsin
Amanada
Canımda

67

Irhanım sini sini
Ben sevdim birisini

Vursa cellât boynumu
Söylemem doğrusunu
Amanada
Canımda

68

Gemici başımısın
Cevahir taşımısın
Versem sana bir mendil
Bilence taşımısın
Amanada
Canımda

69

Kahveyi kaynadırlar
Fincanı oynadırlar
Gelin olan kızları
Söyleyip ağladılar
Amanada
Canımda

70

Mendilim benek benek
Ortası çarhı felek
Çöp kurdum yuva yaptım
Ayırdı zalim felek
Amanada
Canımda

71

Mendilim dalda kaldı
Gözlerim yolda kaldı
Şo benim garip gönlüm
Karşı karada kaldı
Amanada
Canımda

72

Mendilimde kara var
Yüreğimde yara var
Ne sen öldün kurtuldun
Ne derdime çare var

73

Mendilimin yeşili
Ben yitirdim eşimi
Mendilim sende kalsın
Sil gözünün yaşını
Amanada
Canımda

74

Yemenim var sırmadan
Aç kapıyı kırmadan
Seni alıp kaçayım
Baban de Yus duymadan
Amanada
Canımda

75

Yemenim yele yele
Ben çıktım gurbet ele
Yedi mendil çürüttüm
Göy yaşı sile sile
Amanada
Canımda

76

İki çeşme Yanyana
Su içtim kana kana

Seni doğuran ana
Olsun bana kaynana
Amanada
Canımda

77

Kahveciye zarım yok
Ben ağlarım yarım yok
Eller yarimi almış
Mahpusam haberim yok
Amanada
Canımda

78

Derelerin uzunlu
Kırdım yedim kozunu
Yedi yıl hizmet etdim
Alamadım kızını
Amanada
Canımda

79

Dereler coşkun olur
Karalar pişkin olur
Muradına ermeyen
Ölmezse düşkün olur
Amanada
Canımda

80

Dereler buz bağladı
Yüreğim köz bağladı
Beni bir gelin vurdu
Yaramı kız bağladı
Amanada
Canımda

81

Harput yolu bumudur
Cere dolu Sumudur
Sevip sevip ayrılmak

Edeceğin bumudur
Amanada
Canımda

82

Derelerin Coşkunu
Zeytin sürer ışını
Yar üstüne yar sevmiş
Hey Allahın şaşkınlı
Amanada

83

İndim dere beklerim
Ah benim emeklerim
Yar aklıma gelirse
Sızılar gemiklerim
Amanada
Canımda

84

Dut altında İnekler
Tombul tombul memeler
Memeler baş kaldırmış
Kavuşmuyo düğmeler
Amanada
Canımda

85

Dutun yaprağı bir kat
Beni aldı bu firkat
Ben yarimi bilirim
Sarı fistanlı avrat
Amanada
Canımda

86

Bizim dutlar dut verir
Yaprağını küt verir
Oğlan büyük kız büyük
Sarılmadan tat verir
Amanada
Canımda

87

Dut bir ince çibüksün
Ağa neden yılıksın
Gene alırım seni
Hele harmanlar çıkınsın
Amanada
Canımda

88

Dambaşında üç güzel
Damın çevresin gezer
Böyüğü şöyle böyle
Küçüğü bağrım ezer
Amanada
Canımda

89

Dam başında duran kız
Bayram geldi donan kız
Bayrama kurban ister
Kurbanın ben olam kız
Amanada
Canımda

— Son —

Kemal Sadık GÖGCELI

Bir Köy Hikâyesi :

A Y Ş E

Yazan : Kemal ŞENADAM

Dağların sarp kayalarından sessiz ve sakin akan çay, zümrüt ovada çayır ve ağaçlarla bezenmiş şirin bir köy meydana getiriyordu. Köye hayat kanı olan bu güzel çayın, ıssız bir köşesinde birbirine sarılmış kalpleri aşkla çarpan iki sevgili muhabetteydi. Hayatlarının ilbaharını yaşıyan güzel Ayşe ile genç Ali, okadar çok neşeliydiler ki, çılgın gülüşleri etrafı çınlatıyordu. Bir aralık köyün genç ve güzel delikanlısı Ali, içinden kopan bir istekle, dizleri üzerine uzanmış, sevgili Ayşe'sine şu türküyü söylüyordu.

*Yaz gelipte beş ayları doğunca
Güzel çayın kenarını sel alır.
İki gönül bir araya gelince,
Ayşe bana narkiz verir gül alır.*

Ali coştukca, coşuyordu. Çünkü mesuttu. Şarkısının ahengini ruhunun en derinliklerinden çıkarıyordu. Ayşe bu lâlif terennüm karşısında o kadar mest olmuştu ki, şarkının bittigini bile farkedemedi. Ali ancak onu titretilmesiyle "sevgilim," dediğinde dalmış olduğu hülyadan uyandırabilmiş oldu. Ali, Ayşe'nin penbe dudakları arasında beliren tebessümden kuvvet alarak ağzından şu sözler döküldü :

— Ayşeciğim, mahsuller toplandıktan sonra evlenmemiz için, babana gidip seni istiyeceğim.

Ayşe gülerken Alisinin fikrini tasdik etti

* * *

Köyün Ağası Hasan ile onun çok sevdiği ve dertleştiği çiftçi başısı Yusuf Çavuş oturmuş konuşuyorlardı. Hasan Ağa devam ediyordu.

— Yusuf Çavuş, köyümüzün en güzeli ve dilberi olan kızın Ayşe ile oğlum Ahmed'i evlendirme zamanları geldi. Mâşallah her ikisi de geliştiler, güzelleştiler. Artık onları evlendir-

mememize bir sebep kalmadı. Ve.

Yusuf Çavuş, sevincinden Hasan Ağanın sözünü yarıda bırakarak :

— Şimdiden hazırlıklara başlayalım. Önümüzdeki hafta içerisinde sevimli çocuklarımızı evlendirelim.

Hasan Ağa, Yusuf Çavuş'un sözlerini doğru bulup lâzım gelen kimselere düğün hazırlıklarını emretmek için neşeli bir vaziyette ayrıldı...

Yusuf Çavuş'un sevgili kızından başka kimsesi yoktu. Ayşe'sini yanına çağırarak:

— Kızım sana müjdem var. Seni köyümüzün en zengini, Hasan Ağanın oğlu Ahmedle evlendireceğim. Nasıl Sözlerimden memnun oldun mu?

Ayşe birdenbire neye uğradığını şaşırıldı. Bu haber onu, bir eleme, bir uçuruma sürüklüyordu. Çünkü O, yıllarca seviştiği Ali'ye sarsılmaz ve kopmaz bir aşkla bağlıydı. Evet o Ahmet'le evlenemez ve onunla mesut olamazdı. O yalnız, Ali'nin sinesinde mesut olabilirdi. Fakat, bunu babasına bir türlü söyleyemiyordu. Ayşe babasına susmakla cevap verdi. Yusuf Çavuş kızına gülerken,

— Biraz yorgunsun galiba, haydi git yat.

Ertesi gün Ali ile Ayşe çayın تنها yerinde yine buluşmuşlardı. Ayşe gözyaşları içerisinde ona Ahmet'le Evlenme haberini anlatıyordu. Ali onu teselliye çalışarak:

— Kuzum bu geceden tezi yok buradan uzaklaşalım. Uzak, çok uzak köylerin birinde ahbablarım var, oraya gidelim. ve orada evlenerek rahat bir yuva kuralım. Böylelikle sen de hiç sevmediğin Ahmet'den kurtulursun. Ayşe, sevgilim, seni benden hiç kimse ayıramaz.

Yusuf Çavuş sabahleyin Ayşe'nin odasını boş görünce şaşırıldı. Ayşe neredeydi? Ne olmuştu? Yoksa kaçmış mıydı? Hayır O kaçmazdı. O babasından ayrılmazdı. Ayşe kiminle kaçabilirdi? Buna imkân yokdu. Yusuf Çavuş bunları düşünürken masanın üzerinde güzüne bir mektup ilişti. Derhal mektubu aldı. Bu Ayşe'nin mektubuydu ve şöyle yazılıydı.

Babacığım: — Ahmetle hiçbir vakit evlenemem ve mesut olamam. Aliyi seviyorum ve kendi isteğimle buradan uzaklaşıyorum. Eğer bizim iyi bir yuva kurmamızı istiyorsan sakın buna bir engel olmağa çalışma. Gözlerinden sevgile öperim. Bütün köye ve sana Allaha ısmarladık... — Ayşe

Yusuf Çavuş mektubu okuduktan sonra neye uğadığını şaşırıp, sendeledi yere yıkılmamak için duvara tutundu.

Aradan aylar geçti, Yusuf Çavuş kızından hiçbir haber alamamıştı. Çok derin bir yes içinde kıvranıyordu. Herkes kendinden yüz çevirmişti. Bununla beraber köyün bitmez tükenmez dedikodusu her yerde her an kulaklarını acı bir hisle çınlatıyordu. O artık köyden ve insanlarından nefret etmeğe başlamıştı. İçinde, her ne pahasına olursa olsun kızını arayıp bulmak ve onunla yaşamak hissi doğdu ve buna karar verdi.

Yusuf Çavuş bir sonbahar günü yanına eşeğini alarak yola koyulmuştu. Yolu köyden 3 — 4 saat ötede dağlık ve ormanlık bir yere düşmüştü. Vakit te akşama yaklaşıyordu. Iyice yorulduğundan münasip bir barınacak yer arıyordu ki, birdenbire bir aç kurdun hücumuna uğradı. Bu aç vahşi hayvanla ihtiyar Yusuf Çavuş arasında şiddetli ve feci bir hayat mücadelesi başladı. Yarım saatlik çetin bir boğuşmadan sonra Yusuf Çavuş kurdu yere sermişti. Fakat kendinin aldığı yaralar çok ağırdı. Üstü başı parça parça olmuş yüzü gözü kan içerisinde kalmıştı. Ayakta duracak vaziyette değildi, yerde sürünüyordu. Aksine havada bozulmuş yağmur yağmağa başlamıştı. Yusuf Çavuş sürüne, sürüne inliye, inliye güç belâ sık bir ağaç altı bulabildi. Yere uzanmış ve arkasını ağacın gövdesine dayamıştı. Kimsesiz ve ıssız yerde onun inliyen ve feryat eden sesi yağmur ve fırtınanın altında aksi sedayla cevap buluyordu.

Sabah olmuştu, her yerde bir sesizlik vardı, oduncular dağda ulu bir ağaç altında bir cesed bulmuşlardı. Onu bir itina ile köye götürüyorlardı. Bu Yusuf Çavuş idi. İnliye inliye kızını ana, ana ebediyete göçmüştü. Ölüm haberini çarçabuk alan bütün köy halkı büyük yasa bürünmüşlerdi. Ona herkes acı-mıştı. Bu vaziyet karşısında Hasan ağa Yusuf Çavuşa karşı son zamanlarda yaptığı fena muameleden dolayı derin bir vicdan azabı duyuyordu. Ona köyün en muntazam kabri yaptırıldı. Günlerce bütün halk bu zavallıya acıdı.

* *

Ayşe ile sevgilisi Ali gittikleri köyde dedikodulara rağmen evlenmişler, orada kendilerine bir ev ve bir tarla almışlardı, ikisi de mes'uttu. Hele sonraları bir erkekek çocukları olması onların saadetini bir kat daha artırmış oldu. Ayşe bir gün kocasına babasını çok göreceği geldiğini ve babasının torun sahibi

olduğunu anlayınca sevineceğini söyledi. Kocasının bu sözüne hak verdi. Artık korkulacak bir şey yoktu. Onlar evlenmişler sevgili çocuklarıyla saadetli bir yuva kurmuşlardı.

İki gün sonra karı koca çocuklarıyla birlikte bir Kağrı arabasında yola çıktılar. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra eski ve onlar için kıymetli hatıralarla dolu olan köye yaklaştılar. Üçü de yorgun ve bitaptı. Çocuk uyuyordu. Biraz ileride köyden gelen birini gördüler. Ali hemen tanımadığı bu adama arabalarını yaklaştırarak sordu :

— Hemşerim köyün eşyaflarından Yusuf Çavuşu tanır mısın ?

Köylü düşünür gibi bir hal aldı ve sonra hatırlıyaca bir tavurla :

— Ey hemşerim, o bir müddet evvel kaybolan kızını aramaya giderken dağda kurtlar tarafından öldürüldü.

Eliyle karşıda görünen Mezarlığı göstererek :

— Kabri de işte oradadır.

Dedi.

Ayşe bu kara haberi köylünün ağzından işilince beyninden vurulmuşa döndü. Birdenbire sarardı, ne söyleyeceğini şaşırır gibi kekeliyordu. Ve kucağındaki çocuğunu arabada bırakarak Mezarlığa doğru koşmağa başladı. Koşarken çıldırılmış gibi ağlıyor, ve huşuklarına karışan feryadından şu anlaşılıyordu :

— Babam, babam, seni ben mi öldürdüm !..

Ali onu bu çıldırılmış vaziyetten kurtarmak için arkasına koştu. Uzaktaki mezarlığa yaklaşan, birbirini takip eden karaltıdan şu sesler yükseliyordu :

— Ayşe !.. Ayşe !..

— Babam, Babam, Seni ben mi öldürdüm !..

Kemal ŞENADAM

Yayın Direktörü : ARİF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer : TÜRKSÖZÜ Bs.

Evimizin bir aylık faaliyeti

Şehrimiz Halkevinin 15/10/941 Tarihinden 15/11/941 tarihine kadar yaptığı işleri aşağıya aynen yazıyoruz :

18/10/941 Adanada bulunan Mebuslarımıza bir çay ziyafeti verildi. Memleket işleri ve Halkevi faaliyeti hakkında konuşmalar yapıldı.

20/10/941 Evimizin idare heyeti mutat toplantısını yaptı. Ve Lisan kurslarının açılması hakkında gerekli tedbirler ittihaz etmiştir.

22/10/941 Bugün saat 16 da Millî Şefimiz evimizi teşrif ederek iki buçuk saat memleket işleri muhtelif branşlarda alâkalı zevatla görüşmelerde bulundular.

27/10/941 Kütüphane ve Yayın komitesi reisi bay İhsan Tör tarafından " Cumhuriyet ve Halk idare " mevzulu bir konferans verilerek evimizin Orkestrası tarafından halka bir konser verilmiştir.

28/10/941 de Bugün saat 8 de tekmil Halk evliler evimizde toplanarak Cumhuriyet bayramı törenine iştirâk etmişler ve saat 15 te Müze komitesi reisi bay Naci Kum tarafından Cumhuriyet bayramının önemi hakkında hoparlörle bir nutuk verilerek İzciler ve Mekteplilerin iştirâkiyle Atatürk Parkına gidilerek anıta çelenkler konmuş gece halkevi salonunda vilâyet tarafından bir verilmiştir.

30/10/941 de Evimiz Temsil komitesi tarafından gece saat 21 de (Bir Doktorun Ödevi) adlı (Piyes) temsil edilmiştir. Bu temsile Orkestra ve Bando takımlarımızda iştirâk etmiştir.

31/10/941 de Evimiz Temsil komitesi tarafından aynı piyes tekrar temsil edilmiştir.

7/11/941 de Sosyal yardım komitesi mutat toplantısını yaparak lüzumlu kararlar almıştır.

10/11/941 de Atatürkün ölümünün 3 ncü yıldönümü dolayısıyla evimizde bir ihtifal yapılarak Arif Nihat Asya tarafından Atatürkün yüksek hususiyetleri hakkında bir konferans verilmiş ve Kız Lisesinden Fahriye tarafından da Millî Şefin Millete beyanamesini okumuş bilâhère Atatürk parkına gidilerek anıta çelenkler konmuştur.

11/11/941 de Bugünden itibaren evvelâ sırasile Mektep talebelerine bilâhère halka gösterilmek üzere Sivas atölyesinin açılış töreni, Bergame kömesi, ve Atatürkün doğu seyahatlerine ait filimler hõsterilmeğe başlamıştır.